

I. N. J. C.

DISSERTATIO ACADEMICA

DE

MISOKOZEMIA,

QUAM

Suffrag. Anpl. Facult. Philos. in Illustri Athenæo Aboënsi,

SUB PRÆSIDIO

**M^{AG.} JOHANNIS
BILMARK**

Histor. & Phil. Pract. PROFESSORIS Reg. & Ordia.

Publico examini submittit

JOHANNES PIHL,

Borea-Fenno,

In AUDITORIO MAJORI die XXIX Martii,

Anno MDCCLXXV.

H. A. M. S.

A B O Æ

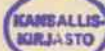
Typis JOHANNIS CHRISTOPHORI FRENCKELL.

Handelsmannen uti Stapelstaden Åbo,

Högackrad

Herr GABRIEL PIHL,

Min Högårade Käre Farbroder,

Den dryga förlust, hwilken jag måst årfara genom en huld Faders för mig nog tidiga fransälle, har Försynen årsatt genom Min Käre Farbroder, hwilkens många wålgärningar hafwa gjordt, at jag sunnit lika ömhet om min wålfärd uti twänne för mig lå Kjära Personer.

Er godhet, Min hulde Farbror, för mig är långt större, än at den af mig kan affdras, än mindre kan jag nu eller läwer jag framdeles kunna den afsjena. Min tacksamhet och min tillgifwenhet skola dock wara beständiga, fast de döslas under en wördnadsfull tystnad. Uptag dock detta mitt första Academiska arbete, som ock årkänner Min Kjära Farbroders godhet för orsak at det kommit i dagsljuset, såsom et wedermåhle af et tacksamt sinne. Utanfan of alt detta öker den fullkomliga Högackering och wördnad, hwat ned under hjerteliga suckars upsåndande til den Högsta för Min Kjära Farbroders sjelförsfeltiga sålhet jag stådse framhårdar

Min Högårade Kjära Farbroders

Edmjuke tjenare,
JOHAN PIHL.

§. I.

Quot capita, tot sensus, et suum cuique pulchrum obvenit, adeo ut homines quamvis earundem animæ facultatum et corporis organorum participes, quoad propensiones tamen sint valde dissimiles. Valet hoc, ceu docet experientia, cum in aliis rebus, tum in vestitu ac vitæ ornatu. Dantur enim nonnulli, qui quasi nihil præstantius corpore a summo Numine accepissent, de cultu suo ac de vestium nitela, curis omnibus aliis posthabitis, solliciti tantummodo sunt, atque in florenti ætate non nisi inter speculum ac pectinem versari gestiunt. Meritum omne, gloriam, quin et scientiam in vestiendi modo repositam existimantes, communi proverbio: ut quisque vestitus, ita idem est honoratus, seu ut Svethice dicitur: *Som man ár kládd sá ár man hádd*, vesaníæ suæ fucum utcunque quærunt. Contra ea ridet horum vecordiam alius, qui se meliora sapere credit; sed incidit in Scyllam, dum cupit Charybdin evitare, et in alterum extremum prolabitur. Severiori mentis lance res humanas hic expendere videtur, animæque suæ facultatum culturæ totus intentus, alteram sui partem essen-

tialem, corpus videlicet, plane negligit; in sui partim excusationem partim defensionem adferens dictum gravissimi CATONIS Censorii: *in magna corporis cura magnam apparere animæ incuriam.* Philosophos non curare ornatum hi putant, et formam neglectam virum decere contendunt. Attritam igitur vestem tamdiu retinent hi cultus olores, quamdiu vel ossibus hæreat. Id quod non solum valet de vestitu, sed si domum, mensam aut supellectilem consideremus, ubique nausæ et averfationis argumenta invenire licet multa, adeo ut etjam extra ordinem in ipso vivant ordine, et aliquid, ut ipsis videtur, elegantis semper adferant; sed quo risum et contemptum aliorum sibi conciliant. Ex dictis igitur facile colligitur, quid per *Μικροσμίαν*, de cujus moralitate hisce pagellis nonnulla disserere constituimus, intellectum velimus, scilicet averfationem cultus et decori in victu et amictu.

§. II.

Si in originem *Μικροσμίας* inquiremus, eandem ex diversis causis, vel potius ex variis vitiis cardinalibus, in quæ homines propendere solent, oriri deprehendimus. Qui igitur superbiæ cæstro sunt fascinati, nihil magis anquirunt, quam ut a cæteris in victu et amictu distinguantur. Quamobrem dum vident alios inferioris sortis viros vel holosericis uti vestimentis, vel in fimbriis latissimis, auro et argento intextis vel etjam in novis continuo vestium formis antea non visis delectationem capere, ut hos vicissim confundant, simplicem et nonnunquam a Majoribus suis usitatum habitum adsumunt, juxta tamen pedisequis suis injungunt pretiosis incedere vestibus, in quas magnos impendunt sumtus. In eundem ferme modum, quo veteres Lacedæmonii, uti refert CLEMENS ALEXANDRINUS, parabili amictu contenti solis permitterent

terent meretricibus, floridas vestes et aureum mundum gestare; qualia curare infra Spartanam dignitatem longe positum fuit. Propter eandem rationem fit, ut multi proceres dum vident oppidanos et artifices sellis curulibus ac curribus triumphalibus per plateas, ut fercularum pompas, deferri, pedibus incedant, quamvis volitante pulvere inundentur. Insigne admodum *μισοκοσμίαις* ex superbia profectæ exemplum nobis præbet **DIOGENES** Cynicus, quo an quisquam fuerit arrogantior, multi dubitant. Quum enim inaudivisset, **ALEXANDRUM**, Regem Macedonum, ut Principem suæ ætatis Heroum citari, ipsum animi arrogantia, quum factorum magnitudine non posset, æquare satagit. Alexander, devictis pluribus gentibus, in numerum Deorum referri voluit; Diogenes se supra humanam sortem esse positum ostensurus, opes, honores, res quasvis, quibus homines præcipuum communiter statuunt pretium, quin et ipsum Alexandrum præ se contempsit. Idem lacera et immunda utebatur veste, nec ædes, sed dolium, quod per plateas Athenarum, secum volutabat, inhabitabat, adeo ut inter hunc arrogantem nimis decori ac commoditatis osorem et sordidum e grege porcum nihil fere extrinsecus discriminis præter formam intercesserit.

§. III.

Præcipua autem *μισοκοσμίαις* mater merito habetur avaritia. Sicut enim avarus ex sua natura est admodum tenax, nec acquisita, sed acquirenda sollicitus computat; ita quicquid in suam commoditatem aut cultum nonnunquam impendit, hoc sibi temere ademptum ingemiscit. Sordidis igitur atque obsoletis vestibus incedere non dubitat, ut ita necessariis quoque impensis parcat: genium etiam suum sæpe defraudat, nec instructa mensa gaudet, sed tenui et parabili victu in angulo cubiculi fruitur.

In ædes quoque suas, quantumvis vetustate fatiscentes, reficiendas nihil impendit. Pecunias enim omnia esse putat, et quicquid illarum summam non auget, hoc sibi illicitum sese arbitratur. Sicut avaritiæ vitium Principibus cum infima plebe nonnunquam solet esse commune; ita idem pedisequam habet *μισοκοσμίαν*, quæ non minus in atriis Procerum, quam in fumosis rusticorum mapaliis esse subinde prodit. In quem, quæso, squalorem non destruxit avaritia Principem Tyriorum, Pygmalionem, qui ut opes corraderet, non solum civibus suis sed etiam sanguine sibi proximis insidias struxit, eosque e medio sustulit, sed qui inter ingentes auri et argenti congestos thesauros squalidam omnino vitam et qua victum et qua amictum degit. Nec propter avaritiam, cui totus erat devotus, splendidior aut commodior fuit Galliæ Regis LUDOVICI XI conditio, ut aliorum exempla nunc reticeamus. Horum similes vel centies exoptant, statum integritatis rediturum, non ut vitæ innocentia sese oblectarent, sed ne vestibus ullis opus haberent. Alii sibi apprecantur vestimenta Israëlitarum, quæ post continuum quadraginta annorum usum ne quidquam mutata fuerunt; nam avarus eam eligit sententiam, quæ avaritiæ suæ imprimis favere videtur. Ineptæ vero sunt talium sordide avarorum excusationes, quod mundum abnegaverint, nec illi similes fieri velint. Vestes enim non reddunt hominem similem mundo vel impiis; ex virtutibus enim aut vitiis, non ex vestimentis, æstimatur homo in foro poli.

§. IV.

Multorum etiam *μισοκοσμία* ex incuria atque negligentia provenit. Nemo fere est, qui ignorat, quantum tam in bonam, quam in malam partem valeat consuetudo

tudo, quæ quasi alteram naturam constituit. Si igitur quis inde a teneris ex suo vixerit arbitrati, idemque minus advescat, vestes et alia ad se pertinentia caute tractare, hæc deinceps prorsus negliget, nec curabit sive in mensa sive in pavimento supellectilem suam deponat. Quamobrem non raro videre licet quosdam, præsertim quibus opes indulsit fortuna, sese totos vestitos in lectum conjicere, indeque assurgere plumis ac pulvere horridos, contortis vestimentorum plicis. Horum etjam mensas si adspiciamus, eximiam in eisdem confusionem animadvertimus, ita ut perturbata videantur omnia, nec vel in supellectili vel in reliqua domo ulla uspiam ordinis aut cultus indicia compareant. Quod si his objiciatur hoc vitæ genus decoro nequaquam convenire, mox regerunt, quod gravioribus continuo sint occupati negotiis, quam ut rationem desideratarum minutiarum habere queant, absoumque putant, ut tales Prætores minima curarent. Perplacet ipsis hæc vivendi consuetudo, nec, uti jactitant, ita sese gerendo, cuiquam nocent: si vestem incuria perdant, aliam numerata pecunia sibi comparare possunt. Sed quam frivola, immo homine indigna sit ejusmodi excusatio, quisque, vel me non monente, intelligit.

§. V.

Eruditis *μυροκοσίαν*, ut vitium quoddam, multis eorum familiare, objicere solent nonnulli; sed qui præpostere nimis ex singulari ad universale, immo contra ipsam rei naturam, argumentantur. Quum enim eruditio perpoliat intellectum nostrum, ut bonum a malo et verum a falso discernamus, faciatque, ut voluntas et affectus nostri decretis excultæ rationis pareant, necessarium omnino est, ut vere eruditus ad justitiæ, honestatis ac decori præcepta

præcepta sese componat. Quod si igitur aliter subinde contigerit, ut Eruditi quidam vel per socordiam vel ad opinionem vulgi, neminem eximie doctum existimantis, nisi sordidis utatur vestibus et qui in conversatione cum aliis ridicule et tantum non perturbate sese gerat, sese componant, vitium hoc erit non disciplinarum, sed hominum. Sed perversa ejusmodi opinio nostra ætate merito fuit rejecta, facilesque proinde nobis persuademus, quod cultum ingenium ac cultum vitæ genus non sint plane ἀσυντα, sed in una eademque persona reperiri et posse et debere. Interim tamen docet Historia Litteraria, quod Eruditi nonnulli, etiam qui superioris habentur subsellii, in *μισροσμία* vitium fuerint admodum propensi. Sic de ARCHIMEDE legimus, quod ad mandatum Regis HIERONIS computaverit, quantum argenti aurifaber coronæ, ex solido auro conficiendæ, immiscuerit, et postquam modum solvendi hoc problema in balneo invenisset, adeo lætus fuerit, ut nudus in plateas procurreret, et domum petens in via vociferaverit: inveni, Inveni. De FRENZELIO, Poëta Cæsareo Laureato legimus, quod, quoties epigramma componere voluit aut debuit, in terram sese conjecerit, corpus per varia loca circumvolvens. Quod si quis nostra ætate vidisset Poëtam hunc vel in pulvere sese volventem, vel ex humo totum pulvereum adfurgentem, vix crederet sui compotem fuisse, vel saltem cogitaret, hujus meditationes futuras esse humiles ac pulvereas. FRANCISCUS PETRARCHA corio indutus fuit, sibi que vane persuasit, quod sub isto habitu majores ac faciliores in litteris faceret progressus, quam sub quocunque alio. Idem neque in lecto hac tunica carere potuit, sed quando etiam nocturno tempore momentosi quid ipsi inter meditandum occurreret, id statim in coriacea hacce veste annotavit. Sed ne dementia suam sordidam omnibus proderet, atque ita in aliorum risum atque contem-

contemptum incideret, pallio interiorem hanc tunicam textit, post mortem igitur ejus tunica fuit demum detecta, litteris ubique plena. Ulterius sicut communi fertur proverbio: Quod cantores amant humores, ita multi haud ita pridem crediderunt, quod nemo vel mediocris foret Poëta, nisi spiritu vel vini vel aliorum liquorum imaginationem suam reddidisset vividiorum. Enimvero comotationes sunt Circeæ pocula, quæ non solum Ulyssis socios, sed alios omnes, qui gulæ indulgent, in homines sordidos transformant, nec ingenium tam acuunt, quam potius obtundunt. Attamen in hoc gurgite quidam haferunt Eruditi. Sic BERONICUS BATAVUS, qui versus Latinos citius recitando componere poterat, quam alii eosdem calamo excipere, quoties licuit, semper pergræcatus est. Tandem vino somnoque gravatus in aquam seipsum volutavit, et mortem cum vita commutavit. Perit sic madidus, qui semper madefieri vivus voluit. Quam certum est, ingenium et quidem fervidum, ut ita dicam, in Poëta requiri, tam certum est, quod idem sensim hebescat in illo, *qui pro mille aliis ArchiPoëta bibit.* Taceo nunc helluones librorum, aliosque qui ita profundis immerguntur meditationibus, ut seipsum obliviscantur, caput parieti allidant, et externa omnia negligant. Pauci omnino sunt hi nostra ætate et monstris similes, qui inter vere Eruditos referri non merentur.

§. VI.

Quod ad moralitatem *μωροσύνης* attinet, nusquam in verbo Dei revelato reperimus, quod Deus eandem præceperit. Postquam homines sua et diaboli culpa felicissimo integritatis statu excidissent, atque nuditatem et inopiam suam sentire cœpissent, Deus ipse vestes illis dedit. Quales illæ fuerint, non nostrum est definire, con-

ſulat harum rerum curioſus eos, qui de Tunica Adami pellicea graves conſignarunt diſſertationes; ſine metu tamen erroris contendimus, quod Deus, Spiritus puriſſimus, protoplaſtis mundas conceſſerit veſtes. Porro ſicut Deus populo Iſraelitico, quem in peculium elegit, mundiciem tam in victu, quam in amictu præcepit, ſacerdotibusque imprimis ſplendida conceſſit veſtimenta; ita colligere licet, quod Ipſe mundiciem ac decus, per ſe ſpectatum, non improbet. Sed regerat forte quiſpiam, quod in Sacris Litteris jubeamur non curare res mundanas, nec ea, quæ ſunt in mundo. Sed iſthoc præcepto tantum intendit Deus, ne in cultu veſtium et rerum mundanarum curas noſtras ita ponamus, ut hæ nos ayocent ab amore Dei aut ut per veſtium elegantiam nos ad ſuperbiam abduci patiamur, ſed tantum iſtis tribuamus, quantum decens vitæ ratio concedat. Præterea dum in Sacro Codice præcepta in unam aut alteram partem deſunt; tutiſſime ſequimur exempla Virorum inculpatæ omnino vitæ. Quum itaque tam Salvator noſter ſanctiſſimus veſtes tunc uſitatas et mundiciem adhibuerit, idemque de Evangeliſtis Apoſtoliſque, de quorum habitu egregiam diſſertationem conſcripſit HEINECCIUS, conſtet, tuto colligimus, *μικροσμίας* a Deo præceptam non eſſe.

§. VII.

Qui pii non ſunt, volunt tamen tales videri, alioſque de pietatis ſtudio convincere, omnibus viribus conantur. *μικροσμίας* igitur excuſant pietatis prætextu, ornatum omnem vituperantes ac damnantes, ut humilitatis obtineant laudem. Alios quoque ad eandem virtutem exhortantur, et ut eo majorem inveniant fidem, ſingularem eligunt habitum. Enimvero nihil omnino obſtat, quominus quis pura veſte indutus purum cor ad Deum

Deum elevare et sic Ipsum sincere colere possit, æque ac is, qui sordido se volutat pallio. Sordidatus habetur quidem mœsti et contriti animi signum, attamen sæpe fallit externa species; quare Salvator noster, cordium scrutator, damnavit sordidatum Phariseorum. Fuerunt quidem Prophetæ nonnulli et Johannes Baptista incultis vestibus induti, sed nescio san in omnibus extraordinarios hos homines imitari debeamus, qui quoties centuram vestium instituerunt, non earum munditiem, sed luxum taxarunt.

§. VIII.

Præterea observo, quod *μισοκοσμία* in Lege Naturali nullum habeat fundamentum. Quum enim ex præcepto Juris Naturalis obligati simus ad culturam corporis nostri agendam, adeo ut idem sanum & vegetum maneat, sanitas autem corporis nequeat in immunditie aut perturbata vitæ ratione conservari, siquidem noxiæ exhalationes, quæ *μισοκοσμία* comitantur, nec non inordinatus victus et amictus sanitatem valde infestent, quemadmodum multiplex experientia testatur, Ergo *μισοκοσμία* erit fugienda. Adde, quod isthoc vitium faciat, ut intolerabilis ferme evadat talium societas, ut alia reticeamus, *μισοκοσμίας* incommoda.

§. IX.

Sunt nonnulli adeo perversæ indolis, ut existiment, *μισοκοσμίαν* esse supremum quendam libertatis gradum. Sermones aliorum curare nolunt, ideoque irritantur, si quis objiciat: Quid dicent alii de vestra immunditie? Irati respondebunt: Dicant, quicquid velint, a nemine dependemus: Libertatem postulamus, et hanc summo jure nobis vindicamus. Vestitus est res indifferens, et cuius licebit, pro arbitrio corpus

corpus tegere. Sic Thomas MORUS, Cancellarius Angliæ notissimus, cultum omnem corporis neglexit, et vestibus vilioribus indutus incessit, in eoque libertatem posuit. Sed vera libertas in eo consistit, ut actiones nostræ legibus conveniant, non repugnent, sed *μισοκοσμία* repugnat Legi Naturali, Ergo in hoc vitio nulla consistit libertas. Ipse Morus elegantiorē elegit vestitum, quoties aulam frequentare debuit, quod tamen raro contigit, et ipso Moro invito.

§. X.

Obfervo denique, quod sanior Ethica nec probet cultum vestium nec *μισοκοσμίαν*: medio tutissimi ibimus. Quantumcunque enim differant vestitus, in eo tamen conveniunt, quod argumenta sint infirmitatis atque vanitatis humanæ. Vestendum quidem est corpus, ut conservetur, sed potius cum quodam dolore, quam illa lascivia et superbia, quam novo vestimento induti plerumque ostendunt. Quicumque enim luxu vestium plus æquo sibi placet, aperte profiteretur, quam parum in sui cognitione profecerit. Nam si probe perpenderet, corpus suum revera nihil aliud esse, quam sordium sentinam, vermium escam, spoliū temporis, ludibrium fortunæ, morborum sedem et calamitatis tabulam, de eo tantopere ornando et comendo non foret sollicitus. Homines enim quid sumus? Et quamdiu æquor hoc vitæ navigamus, quid nisi fluctus et procellæ, et si interdum aliquod serenum blanditur, dicitur, et fere major tempestas succedit. Anima nobis præ aliis curæ sit: de illa ornanda serio cogitemus. Et vere a nobis ornabitur, si sanctitati, morum innocentia, probitati, modestia et veræ famæ sedulam navemus operam: si non tam hominibus, quam Deo placere studeamus.

S. D. G.

